

SYLWIA JASZCZEWSKA
Instytut Pedagogiki KUL

SPRAWOZDANIE
Z IV DNI PEDAGOGICZNYCH
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO
JANA PAWŁA II
LUBLIN, 12 KWIECZNIA 2007 ROKU

W dniu 12 kwietnia 2007 roku po raz czwarty odbyły się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II Dni Pedagogiczne. Konferencja została zorganizowana przez Koło Naukowe Studentów Pedagogiki oraz Katedrę Pedagogiki Społecznej przy Instytucie Pedagogiki KUL. Wypowiedziom poszczególnych prelegentów przyświecał temat: „Pedagog – filozofia i kultura życia”. Obrady odbyły się w Collegium Jana Pawła II. Sympozjum rozpoczęte zostało przez prezesa Koła Naukowego Studentów Pedagogiki KUL – Karolinę Szymurę (studentka pedagogiki KUL), która przedstawiła osoby biorące udział w konferencji, a także podała ogólny harmonogram wystąpień poszczególnych osób. Słowo wstępne wygłosili: prodziekan Wydziału Nauk Społecznych – dr hab. Marek Pawlak, prof. KUL, kurator Koła Naukowego Studentów Pedagogiki KUL – dr Franciszka W. Wawro, oraz ks. dr Roman Jusiak, prowadzący i koordynujący zorganizowane wystąpienia. Dr hab. Marek Pawlak w swoim powitaniu nadmienił o własnych refleksjach związanych z pracą pedagogiczną oraz podkreślił, iż uczelnia istnieje dzięki temu, że ma w swoich zastępach rzesze studentów. Wyróżnił studentów KUL za ich większą aktywność na tle studentów innych uczelni oraz między innymi za to, iż wykazują oni wysoką kulturę osobistą.

Dr Franciszka W. Wawro podkreśliła ogromny wkład i zaangażowanie studentów pedagogiki w zorganizowanie kolejnych już Dni Pedagogicznych. Przypomniała również myśl wiodącą poprzednich Dni Pedagogicznych – „Problemy współczesnej młodzieży”, wobec których staje pedagog. Dr Wawro określiła podstawowe założenie spotkań pedagogicznych: zapraszanie osób, które wyróżniają się poziomem wiedzy,

doświadczenia, stylem życia, a także sposobem odnoszenia się do drugiego człowieka. Ważne było postawione przez Panią Kurator pytanie o kulturę i jej fundamenty oraz zaproszenie filozofów do dyskusji na tematy poruszane podczas kolejnych referatów. Na koniec swojego wystąpienia podziękowała gościom za przyjęcie zaproszenia na konferencję i podjęcie chęci podzielenia się swoimi myślami odnoszącymi się do tematu wiodącego tego spotkania.

Osobą czuwającą nad prawidłowym przebiegiem panelu był ks. dr Roman Jusiak, który w słowie wstępnym wyraził pochwałę wybranego przez studentów tematu, a także krótko do niego nawiązał i uzasadnił znaczenie kultury i jej braku w dzisiejszej, chaotycznej rzeczywistości. Następnie, w imieniu organizatorów Dni Pedagogicznych, wyraził słowa podziękowanie dla gości i uczestników konferencji.

Pierwszy referat pt. „Wpływ wartości na wzory zachowania” wygłosił prof. Józef Styk, Kierownik Zakładu Instytutu Socjologii UMCS. Prelegent podjął próbę definicji operacyjnych pojęć kluczowych dotyczących głównego tematu. Przypomniał również znaczenie pojęć takich, jak *paidagogos* czy filozofia jako miłośniczka mądrości, które nie wymagają tłumaczeń w gronie pedagogicznym. Zwrócił uwagę na kontekstualny charakter rzeczywistości oraz konieczność dokonania unieruchomienia pewnego aspektu tej rzeczywistości, aby móc mu się lepiej przyjrzeć. W tym miejscu określił również kulturę jako ogół wytworów działalności ludzkiej, przekazywanych następnym pokoleniom lub innym zbiorowością zobiektywizowanym. Prof. Styk charakteryzował wpływ kultury na życie człowieka oraz wskazał na ogromne znaczenie wartości, którymi jest przesiąknięta ludzka codzienność. Podał empiryczną definicję wartości i przeszedł do określania społeczeństwa jako nieustającego procesu w aspekcie systemów aksjonormatywnych i nie tylko. Stwierdził także, iż o tworzeniu się społeczeństwa decydują społeczne systemy wartości i norm, warunkujące pluralistyczny charakter życia społecznego. Ukazał również miejsce wzorów w kulturze, których oddziaływanie skupia się na człowieku oraz padał element różnicujący wzory od modeli. W końcowym etapie swojego wystąpienia prof. Styk zaprezentował trzy obszary kultury: materialny, społeczny i symboliczny oraz podział na obszar makrostrukturalny, w którym znajdują się obywatele, mezostrukturalny, związany z realizowanymi zachowaniami w porządku społecznym, oraz mikrostrukturalny. Podzielił także wzory na takie, które realizujemy w życiu codziennym, oraz te realizowane w porządku świątecznym. Jego refleksje zakończyło twierdzenie powtarzane przez Rzymian za Owidiuszem – „Tendit in ardua virtus”, czyli: „Cnota dąży do rzeczy opornych”.

Następne wystąpienie, prof. Stanisława Jachymka z UMCS, odnosiło się do tematu „Kultura życia politycznego”. Na początku autor zwrócił uwagę na historyczne ukształtowanie elementów ogólnej kultury społeczeństwa oraz na zespół powiązań związanych z funkcjonowaniem instytucji politycznych. Wskazał na trzy czynniki warunkujące tę sytuację, a mianowicie: państwo, partie polityczne oraz ludzie. W odniesieniu do państwa prelegent podał dane liczbowe świadczące o zjawiskach usposabiających wrogo Polaków do własnego państwa (rozbiory, okres PRL). Określił również, iż przez 74 lata ostatniego stulecia Polacy żywili niechętny stosunek do władzy. Nawiązując do partii politycznych, określił ich istotny wpływ na funkcjonowanie państwa, na formowanie polityki państwowej, dążenie do rewolucji

demokratycznej. Stwierdził, że życie polityczne w Polsce nie było po II wojnie światowej takie, jakiego oczekiwano, a systemy polityczne miały antydemokratyczne oblicze. Nawiązując do ludzi, podkreślił znaczenie obywateli sprawujących władzę w RP, jak m.in. Gabriel Narutowicz, S. Wojciechowski czy Ignacy Mościcki i ich wykształcenie oraz kompetencje, jednocześnie porównując te osoby do czterech prezydentów sprawujących władzę w Polsce przez ostatnie lata, wyróżniających się często negatywnymi cechami i działaniami. Prof. Jachymek podkreślił, iż takie postawy władz państwowych są istotnym elementem wpływającym na obniżenie poziomu kultury politycznej w dzisiejszych czasach, co wypada niekorzystnie w porównaniu np. z okresem międzywojennym. Obniżony poziom intelektualno-moralny ludzi odpowiedzialnych za politykę państwową ma według prelegenta również wpływ na niską frekwencję podczas wyborów czy zrażenie się zwykłych obywateli do polityki.

Trzeci z kolei referat na temat: „Szacunek dla własnej godności”, został wygłoszony przez prof. Stanisławę Steuden, dyrektor Instytutu Psychologii KUL. Szczególną uwagę zwróciła ona na godność człowieka, uwzględnianą w różnorodnych dokumentach, np. w Katechizmie Kościoła Katolickiego czy nauczaniu Jana Pawła II. Według prelegentki całe nauczanie Kościoła jest wyrazem godności człowieka, każdy ma godność przynależną mu od urodzenia aż do śmierci. Godność jest podstawą należnych człowiekowi praw, z których może korzystać, które są chronione przez różne instytucje. Za prof. Zenoną Płużek autorka referatu podała wiele refleksji odnoszących się do trzech podstawowych kwestii związanych z: szacunkiem dla samego siebie, zaufaniem dla samego siebie i swoich możliwości oraz akceptacją siebie. W odniesieniu do szacunku prof. Steuden odniosła się do posiadanego przez człowieka systemu wartości wyższego rzędu, któremu sprzeciwienie się powoduje w człowieku negatywne emocje, np. poczucie winy. W odniesieniu do zaufania podała je jako właściwość, która sprawia, że człowiek dokonuje rzeczy wielkich, ma poczucie wsparcia w sobie i w innych, a także w Bogu oraz odwagę i siłę pokonywania trudności. W związku z akceptacją podkreśliła znaczenie nie tylko dobrych i mocnych stron, ale także słabych, poprzez które człowiek staje się nie mniej wartościowy. Ważne jest podchodzenie do procesu dojrzewania osobowości, przyzwolenie na przyjęcie pomocy, przyjmowanie odpowiedzialności za siebie i drugiego człowieka, co jest miarą naszego człowieczeństwa.

Kolejny temat – „Człowiek w harmonii z przyrodą” – został podjęty przez prof. Wandę Harkot z Akademii Rolniczej w Lublinie. Na początku stawia ona pytanie, czy człowiek na pewno żyje w harmonii z przyrodą, i stwierdza, że przecież jest on związany z nią od początku życia, jako byt biologiczny, rozumny i wolny. Uznaje również, iż świat nie istnieje dla przyjemności i wygody człowieka, dlatego tak ważna jest równowaga pomiędzy środowiskiem naturalnym a środowiskiem człowieka. Prof. Harkot w swej wypowiedzi sięga do najdawniejszych czasów, poszczególnych przemian związanych z pasterstwem, osiadłym trybem życia ludzkiego. Ale jako przełom w problemach związanych z odnawianiem zasobów środowiska naturalnego podaje rozwój przemysłu, urbanizację, nadmierną eksploatację środowiska. Druga połowa XX wieku przyniosła epokę informatyczną, konsumpcyjny styl życia, zafascynowanie techniką, rozluźnienie więzi międzyludzkich, a także nadmierne wyko-

rzystanie źródeł naturalnych. autorka wysunęła również twierdzenie, iż poprzez niewytlumaczalne choroby, brak miejsc wypoczynku, zakażenie środowiska przyroda wzięła „odwet”, przez co zaczęła „być obdarzana” należytą uwagą przez ludzi, zaczęto doceniać jej znaczenie. Prof. Harkot przytacza również wypowiedzi Jana Pawła II z encykliki „Redemptor hominis”, jego homilie, a także orędzia dotyczące ratowania przyrody. Na koniec została przybliżona twórczość Jonasza Kofty dotycząca natury, a także postać św. Franciszka z Asyżu jako patrona ekologów.

Następny temat brzmiał: „Uzależnienie jako przejaw zachwianej kultury życia” i został przybliżony przez dr. Jerzego Wielguszewskiego. Podał on interesujące informacje na temat uzależnienia od alkoholu oraz funkcjonowania w określonej grupie społecznej. Zwrócił uwagę, iż uzależnienie nie dotyczy wyłącznie osoby uzależnionej, ale także jej najbliższego otoczenia, szczególnie rodziny, w tym dzieci. Ważną rolę w zwalczaniu uzależnienia odgrywają czynniki biologiczne, pewne predyspozycje genetyczne, czynniki społeczne i duchowe, czyli system wartości danego człowieka. Człowiek dąży do tego, aby w jego życiu przeważały zachowania z pozytywnym ładunkiem emocjonalnym, gdy jednak więcej jest emocji negatywnych, częstym zjawiskiem jest sięganie po nałogowe formy, np. alkohol. Jest to pierwsza z dróg do uzależnienia, a ważne znaczenie odgrywa tu zgoda lub nie na dane uzależnienie grupy społecznej, w której człowiek przebywa. Według dr. Wielguszewskiego człowiek przychodzący na leczenie zmieni się tylko wtedy, gdy znajdzie w swoim życiu coś na tyle wartościowego, aby warto było dla tego trzeźwieć. Autor referatu wymienia również różne formy samopomocowe, np. Ruch AA, odwołanie się do siły wyższej – Boga, pomoc drugiego człowieka, wsparcie. Prelegent zwraca szczególną uwagę na osoby współuzależnione, czyli żyjące z alkoholikami, gdyż często na nich skupia się przemoc i negatywne emocje osoby uzależnionej. Na koniec zostały przytoczone relacje pracowników służby zdrowia do osób uzależnionych, nacechowane strachem i niewiedzą, oraz pada pytanie o reakcje każdego człowieka na osoby uzależnione.

Następne wystąpienie (pt. „Kultura współpracy”) podjął dr Wojciech Otrębski z KUL. Podał on dwa ścierające się ze sobą modele: rywalizacji i współpracy. Według badań jednak bardziej preferowany jest model współpracy. Dr Otrębski przybliżył w tym wystąpieniu model pracy zespołowej, tworzonej przez grupę ludzi, zebranych w jakimś celu w konkretny zespół. Celem głównym jest rozwój osoby, której pomoc jest udzielana, z uwzględnieniem systemu wartości, który każdy człowiek posiada. Zostaje podana koncepcja mistrza i jego uczniów oraz zespołów pomocowych, których rezultatem ma być przyrost wiedzy i umiejętności danej grupy. Jest to pomysł nowatorski, jego cechą charakterystyczną jest charakter partnerski oraz funkcja lidera pełniona w zależności od podejmowanych działań i czynności. Bardzo ważne jest podejście interdyscyplinarne w takich zespołach, otwarcie się na nową wiedzę i pomysły. Zespół powinien przewyciężyć fragmentaryczność wiedzy, aby wspólnie pomóc człowiekowi. Na koniec swojego wystąpienia dr Otrębski podkreślił znaczenie interdyscyplinarnego charakteru takich spotkań, otwarcia się na szerokie myślenie.

Po przerwie odbyło się wystąpienie ks. prof. Tadeusza Guza, kierownika Katedry Filozofii Prawa na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Temat wy-

stapienia był następujący: „Aksjologia transcendentna jako centrum kultury życia”. Prelekcja była oparta głównie na podkreślaniu udziału Boga w życiu człowieka, wartościach transcendentnych, prawdzie opartej na Bogu. Autor referatu odniósł się do różnorodnych systemów wartości, ustanawianych przez wieki głównie przez filozofów oraz osoby duchowne. Ks. prof. Guz stwierdza, że nie ma większej przestrzeni dla bytowości człowieka, niż w Absolutcie najbardziej wolnym. Poznając prawdę i darując miłość, człowiek odkrywa siebie w swojej bytowości. Osoba jest zawsze na piedestale wartości, jedna osoba ludzka posiada wartości, które przewyższają w sposób radykalny wartość całego kosmosu. Prelegent zwraca uwagę, iż człowiek nigdy nie może zagubić Boga w żadnej sferze swojego życia. Osoba należy do Boga w relacji przynależności, ale nie oznacza to zaburzenia relacji samostanowienia. Ks. prof. Guz zwraca również uwagę, iż poza wymiarem ludzkim nie mówi się o prawie, gdyż prawo jest uprzyczynowione przez osoby. Osoba stoi zawsze ponad i poza prawem, bo ma ono ze swojej istoty służyć Bogu. Prawo ma obiektywną wartość, gdy w każdym akcie normatywnym konsekwentnie stanowi wyższość bytu nad prawem. Stwierdza także o historii wartości ziemskich zapoczątkowanych przez wieczność i spełniających się ostatecznie w wieczności.

Po tych wystąpieniach dr Roman Jusiak OFM podsumował tę część konferencji.

Sesja popołudniowa rozpoczęła się od wystąpienia dr. Stanisława Krajskiego nt.: „Filozofia *savoir-vivre* – etykieta i wychowanie”. Dr Krajski wypowiadał się na temat powrotu *savoir-vivre’u* do łask, ponownej mody na dobre maniere. Zasady *bon-tonu* to według niego z jednej strony sformalizowany zapis przykazania miłości bliźniego, a z drugiej – przepis na życie najwyższej jakości. Człowiek dobrze wychowany poprzez dobre maniere okazuje swoje człowieczeństwo; jest to również pewien element prawa naturalnego. Według dr. Krajskiego *savoir-vivre* to sztuka życia, przyjęcie i realizacja tej filozofii jest potraktowaniem całej etykiety jako własnego osobistego, autentycznego modelu życia, konsekwentnie i szczegółowo realizowanego.

W godzinach popołudniowych odbywała się sesja warsztatowa. Uczestnicy Dni Pedagogicznych mieli do wyboru trzy warsztaty: „Kultura życia rodzinnego”, który (prowadziła mgr Barbara Dyl); „Kultura żywego słowa” (prowadząca była dr Amelia Dziurda-Multan) oraz „Kultura słowa pisanego” (prowadzony przez Michała Krajskiego). Głównym koordynatorem warsztatów była mgr Łucja Badeńska, którą wspierali w tej pracy studenci Koła Naukowego Studentów Pedagogiki oraz Instytutu Nauk o Rodzinie.

Czwarte Dni Pedagogiczne wpisują się w tradycję Instytutu Pedagogiki KUL. Ich interdyscyplinarne ujęcie problemu pozwoliło uczestnikom dostrzec przyczyny, uwarunkowania i przejawy akcentowanych trudności. Zaangażowanie studentów jest najprostszym i najbardziej oczywistym świadectwem trafności wybranej problematyki, co daje możliwość poszerzenia tej tematyki podczas kolejnych Dni Pedagogicznych.